

Dkt. Kevin E. Frederick, Wawaldensian, Hotuba ya 11, Mlinzi wa Bwana, Oliver Cromwell

© 2024 Kevin Frederick na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Kevin Frederick katika mafundisho yake kuhusu historia ya Wawaldensia. Huu ni kipindi cha 11, Mlinzi wa Bwana, Oliver Cromwell.

Mahubiri haya mahususi yana kichwa cha habari Mlinzi wa Bwana, Oliver Cromwell.

Inashughulikia hadithi ya watu wa Wawaldensia na jinsi Cromwell na katibu wake, John Milton, walivyokuwa na ushawishi mkubwa katika kusaidia kuwahifadhi Wawaldensia wakati wa mateso makubwa. Hata hivyo, kwa kuanzia, naangalia 2 Wakorintho, kuanzia sura ya nne ya mstari wa kwanza na kupitia mstari wa saba. Kwa hivyo, kwa kuwa ni kwa rehema za Mungu kwamba tunashiriki katika huduma hii, hatukati tamaa.

Tumekataa mambo ya aibu ambayo mtu huficha. Hatufanyi ujanja au kudanganya neno la Mungu. Lakini kwa usemi wazi wa kweli, tunajiweka chini ya dhamiri ya kila mtu mbele za Mungu.

Na hata kama injili yetu imefichwa, imefichwa kwa wale wanaoangamia. Kwa upande wao, Mungu wa ulimwengu huu amepofusha akili za wasioamini ili wasiione nuru ya injili na utukufu wa Kristo, ambaye ni sura ya Mungu, kwa maana hatujitangazi wenyewe.

Tunamtangaza Yesu Kristo kuwa Bwana na sisi wenyewe kama watumwa wenu kwa ajili ya Yesu. Kwa maana ni Mungu aliyesema, Nuru na iangaze kutoka gizani, ambaye alidhihirishwa mioyoni mwetu kutoa nuru ya ujuzi wa utukufu wa Mungu katika uso wa Yesu. Lakini tuna hazina hii katika vyombo vya udongo ili ionekane wazi kwamba nguvu hii ya ajabu ni ya Mungu wala haitoki kwetu.

Hili ni neno la Bwana. Shukrani kwa Mungu. Katikati ya karne ya 17, Oliver Cromwell alikuwa mtu mwenye nguvu zaidi nchini Uingereza na labda kiongozi wa Kiprotestanti mwenye nguvu zaidi barani Ulaya.

Baada ya muongo mmoja wa kuongoza jeshi la Waprotestanti la Uingereza katika ushindi mara kwa mara dhidi ya jeshi la Mfalme Charles I wa Uingereza, umaarufu wa Cromwell ulimsukuma hadi kwenye wadhifa wa juu zaidi wa nchi. Alichaguliwa mwaka wa 1653 kutawala Jumuiya ya Madola ya Uingereza kama Mlinzi Mkuu wa Uingereza. Wakati wa kipindi kifupi cha miaka mitano ya uongozi wake kama Mlinzi

Mkuu, Cromwell aliongoza Uingereza kukumbatia kanuni za kidemokrasia zilizompendelea mtu wa kawaida.

Katika kipindi hicho kifupi cha muda, pia alicheza jukumu kubwa katika kuishi kwa Wawaldensia. Cromwell alikuwa mmoja wa watawala wa ajabu zaidi katika historia ya kisasa ya Ulaya, kwa kiasi fulani kutokana na ukweli kwamba alikuwa kiongozi mwenye nguvu wa kijeshi na kisiasa na kwa kiasi fulani kutokana na nguvu ya utu wake iliyosababisha utata katika mtindo wake wa uongozi, ambao, ulipotekelzwa, uliyumba kati ya ukatili na wema. Kama kiongozi wa kijeshi, alikuwa mtaalamu wa mikakati hodari.

Pia alikuwa mkali na asiye na huruma katika mateso yake kwa adui yake, Wakatoliki, hasa nchini Ireland. Kwa upande mwingine, katika miaka yake ya baadaye, alitetea Bungeni uvumilivu wa kidini kwa madhehebu ya Kiprotestanti yaliyopingana. Cromwell alionyesha huruma kwa washirika wake wa kisiasa lakini pia alikuwa mkatili kwa maadui zake wa kisiasa kwa kuwadhalilisha Bungeni, na katika baadhi ya matukio, aliwapigia kura wapinzani wa kisiasa wenye silaha kali ili kuunga mkono sera zake.

Ili kuelewa kupanda kwake madarakani kwa njia ya kimondo na jukumu muhimu alilochukua na Wawaldensia, tunahitaji kwanza kuchunguza masuala yaliyoathiri Uingereza katika miaka ya 1640. Kwa kipindi cha takriban miaka 100, kuanzia miaka ya 1540 hadi 1640, Kanisa Katoliki la Roma, kwa kujibu Harakati ya Mageuzi ya Kiprotestanti, lilikuwa limeweka juhudi kubwa katika kujirekebisha lenyewe katika juhudi za kushughulikia ukosoaji mwingi ulioelekezwa kwao na wanatheolojia wakuu wa Kiprotestanti, na kujaribu kuwarudisha nyuma wengi wa waongofu ambao walikuwa Wakristo wa Kiprotestanti. Kipindi hiki cha kihistoria kilitwa Kupambana na Mageuzi.

Sambamba na Matengenezo ya Kupambana, na kwa miongo kadhaa iliyofuata, Kanisa Katoliki, kwa ushirikiano na wafalme Wakatoliki kote Ulaya, ambao walikuwa sehemu ya Milki Takatifu ya Roma, walilipiza kisasi kwa nguvu za kijeshi dhidi ya athari zilizoenea za Matengenezo ya Kiprotestanti. Katika Matengenezo ya Kupambana, na katika mataifa kadhaa barani Ulaya, vita na mauaji ya halaiki yalifanywa na majeshi ya Wakatoliki katika juhudi za kutokomeza ushawishi wa Waprotestanti katika Milki Takatifu ya Roma. Nchini Uingereza, sera za Mfalme Charles I zilihitaji utawala mkali wa Wakatoliki ili kurejesha udhibiti wa nchi.

Mfalme na wafuasi wake walijikuta katika upinzani mkali dhidi ya Bunge lililokuwa likidhibitiwa na Waprotestanti. Matokeo yake, vita vya wenyewe kwa wenyewe vilizuka Uingereza mwaka wa 1642 kuhusu swali la msingi zaidi la jinsi nchi hiyo ingetawaliwa. Kufikia wakati huu, Cromwell alikuwa kiongozi mkuu wa kijeshi wa jeshi la Waprotestanti la Uingereza.

Yeye na jeshi lake la watu wa kawaida, jeshi jipya la mfano, waliitwa kwa dharau Wazungu kwa sababu ya nywele zao zilizokatwa kwa karibu na kwa sababu ya kuwatenga maaskofu na Wakatoliki bungeni, wenzao kutoka Baraza la Mabwana. Kwa upande mwingine, jeshi la mfalme lilikuwa na wamiliki wa ardhi matajiri, na asilimia kubwa ya askari wao walipanda farasi. Waprotestanti, waliokuwa wanawafahamu wanajeshi wa Kihispania waliopanda farasi, Caballeros, ambao miaka michache iliyopita walifanya kampeni kali ya mateso dhidi ya Waprotestanti wa Uholanzi, walikuwa wameanza kuwaita wanajeshi wa Mfalme Charles Caballeros kwa njia ya kejeli.

Neno Caballeros kwa Kiingereza ni Cavaliers, na hilo lilikuwa neno la dhihaka lililopendwa na jeshi la Waprotestanti. Hata hivyo, Mfalme Charles wa Kwanza alipenda neno Cavaliers, na hivi karibuni mfalme na wapanda farasi waaminifu walichukua neno hilo, Cavaliers, kama jina la fahari ya kijeshi. Chini ya uongozi wa Cromwell kama luteni jenerali na kamanda mwenzake Sir Thomas Fairfax, jeshi jipya la mfano la Bunge lenye watu 20,000 lilikuwa tayari kukabiliana na jeshi la Cavalier la mfalme.

Akiwa na sifa ya maadui zake kama kiongozi mkali wa kidini, Cromwell alitawala jeshi lake kwa nidhamu kali ya kipuritania, ambayo ilijumuisha mazoezi ya kila siku ya kuimba nyimbo za dini, kusikiliza mahubiri, na kujiepusha na kunywa pombe yoyote. Wafalme walidhihaki jeshi jipya la kielelezo kwa dhihaka na kuliita tambi kwa sababu ya kusali mara kwa mara, lakini nidhamu ya kipuritania iliwafanya wanajeshi wa Kiprotestanti kuwa jeshi lililopangwa vizuri na lenye umakini. Katika vita baada ya vita na wanajeshi wa mfalme, jeshi jipya la kielelezo lilishinda.

Vita vya mwisho vya Vita vya wenyewe kwa wenyewe vilitokea mnamo Juni 14, 1645, huko Naseby, ambapo wanajeshi wa Cromwell waliwakamata wafungwa 5,000 na akiba ya vito vya kifalme vyenye thamani ya pauni 100,000 za Uingereza. Pia walipata barua za kibinafsi za mfalme, ambazo zilionesha usaliti wa mwisho wa mfalme kwa raia wake Waprotestanti. Cromwell na Waprotestanti Bungeni walijawa na hasira ya haki na walitumia barua za kibinafsi za mfalme kumhukumu.

Yeye Cromwell alililazimisha Bunge kutia saini hati ya kifo cha mfalme. Alipiga kelele chini ya vibali hivyo, akavipepesa wino, na, katika kisa kimoja, alinyoosha mkono wa mtu mwenye shaka hadi alipotia saini. Wafuasi wote na washirika wa mfalme walipigwa marufuku kushtakiwa kwa mfalme katika kile kilichokuja kujulikana kama Utakaso wa Kiburi.

Cromwell, mshukiwa mkuu, alimshtaki mfalme na kumkuta na hatia kama mtawala wa kiimla, msaliti, muuaji, na adui wa umma kwa watu wema wa taifa hili. Mfalme Charles wa Kwanza alihukumikiwa kifo kwa kukatwa kichwa kwa makosa yake dhidi ya watu. Hata hivyo, kunyongwa kwake kulikuwa na athari kubwa kwa watu wa Uingereza.

Umati uliokusanyika kutazama kuuawa kwake ulinyenyekezwa na kushangazwa kuona hukumu ya kifo ya mfalme wao ikifuatwa. Wazo tu la kumuua mfalme wa Kiingereza lilikuwa la kusumbua watu wa kawaida, ingawa hawakukubaliana na maamuzi mengi ya utawala wake. Charles I alikuwa mfalme pekee wa Kiingereza aliyewahi kuhukumiwa kwa kesi na kuuawa.

Kuuawa kwa Charles I kulikuwa tukio la kipekee la kushangaza katika historia ya Uingereza, na mtu aliyelitimiza, Oliver Cromwell, alikuwa mtu wa kipekee wa ajabu. Kiongozi wa Waprotestanti, Cromwell, aliibuka mshindi dhidi ya tabaka la juu na kuweka kiwango cha udhibiti mkali wa kidini juu ya taifa, akionyesha imani ya kina na thabiti ya Cromwell ya Calvin. Mfululizo wa kura baada ya kuuawa kwa Charles I ulisababisha kufutwa kwa ufalme na Baraza la Mabwana wa Bunge, na mnamo Mei 1649, Uingereza ilitangazwa kuwa jumuiya ya madola.

Katika kipindi cha miaka miwili iliyofuata, Cromwell aliongoza kampeni kali nchini Ireland ili kukandamiza uasi wa Wakatoliki wa Ireland huko. Wanajeshi wake waliua vijiji vizima na walikuwa wakali sana dhidi ya Wakatoliki kiasi kwamba chuki dhidi ya jina la Cromwell na Wakatoliki wa Ireland ipo katika nyakati za kisasa. Katika kipindi cha Vita vya wenyewe kwa wenyewe vya miaka sita vya Uingereza, Waprotestanti Roundheads, chini ya uongozi wa Cromwell, walishinda katika vita thelathini mfululizo, huku Cavaliers wakishinda hata moja.

Katika kipindi chote cha Vita vya wenyewe kwa wenyewe vya miaka sita, kila wakati Cromwell aliporudi London akiwa mshindi kutoka kwenye vita vya uwanjani, alisifiwa sana kwa ustadi wake wa kijeshi. Matokeo yake, Cromwell alihimizwa mara kwa mara na wafuasi wake wengi kuchukua taji la Uingereza, lakini alikataa kwa uthabiti na mara kwa mara, akisisitiza kwamba kutawazwa kungepingana na kila kitu alichokitetea kama kiongozi wa watu na kama mtetezi wa kanuni kuu za demokrasia na Upuritan. Mnamo Desemba 1653, Cromwell alichaguliwa kuwa Mlinzi Mkuu wa Uingereza, na alipokubali cheo chake, alivaa mavazi meusi ili kuzuia tukio hilo lisionekane kama kutawazwa.

Kutoka pembezoni mwa mamlaka ya kisiasa, Cromwell, kamanda wa kijeshi, aliendeleza mageuzi ya kidini kama Mkalvini mkali. Lakini mara tu alipochaguliwa kuwa kiongozi wa Bunge, Cromwell alitunga mfululizo wa sheria za wastani na mageuzi ya kimaendeleo ndani ya taifa, akigawa tena madaraka na fursa kwa tabaka la kati lililokuwa likiongezeka. Cromwell alikuwa akihudumu kama Mlinzi Mkuu wa Uingereza kwa miezi kumi na sita tu wakati habari za Mauaji ya Pasaka ya 1655 ya Wawaldensia katika nchi zao zilipofikia miaka hiyo mapema Mei mwaka huo huo.

Cromwell na katibu wake, John Milton, walijibu kwa haraka, na hivi karibuni, habari za mauaji hayo zilienea katika mataifa yote ya Kiprotestanti barani Ulaya. Huu ndio mwingiliano kati ya Oliver Cromwell na watu wa Waldensia, kutokana na Tauni

Nyeusi iliyowaangamiza watu wa Waldensia katika miaka ya 1630 katika Milima ya Alps ya Cottian, wachungaji kumi na wanne kati ya kumi na sita wa Waldensia waliowekwa walikufa, na kuacha jumuiya za imani nzima katika eneo lote bila uongozi wa kiroho.

Katika kujibu ombi la msaada kutoka Geneva, Kanisa la Swiss Reformed lilituma wachungaji kumi na wanne wapya wa Huguenot wanaozungumza Kifaransa kutoka seminari huko Geneva kujaza mimbari zilizokuwa wazi za parokia za Waldensia. Katika miongo miwili iliyofuata, mvutano uliongezeka kati ya jamii za Waldensia, zikiongozwa na wachungaji wa Uswisi Reformed wenye ujuzi, dhidi ya mtawala wao Mkatoliki, Duke wa Savoy, ambaye aliwaona raia wake wa Waldensia kama tishio la kidini na kisiasa. Baada ya muda, Baraza la Savoy lilizidi kukandamiza uhuru ambao Waldensia walipewa katika Mkataba wa Cavour mnamo 1561.

Kufikia mwanzoni mwa miaka ya 1650, uvumilivu wa Duke Mkatoliki kwa raia wa Wawaldensia ulisababisha kuamuru kizuizi kikali cha Wawaldensia ndani na karibu na nchi zao za asili. Zaidi ya familia 1,000 za Wawaldensia ambazo zilikuwa zimepanuka kuishi katika maeneo ya mpakani ya nchi zao za asili zilikuwa zimelazimishwa kurudi katika mipaka ya kijiografia ya kile ambacho kingejulikana kama Ghetto ya Wawaldensia. Hasira ziliongezeka, na migogoro ikatokea pande zote mbili na hivi karibuni Baraza la Savoy lilijibu kwa kuamuru wanajeshi 4,000 wa Savoyard chini ya uongozi wa Marquis de Pienaise kwenye mabonde kwa lengo lisilotangazwa la kuwaondoa kabisa Wawaldensia wote na kujaza tena nchi zao na wafuasi Wakatoliki.

Pienaise alikuwa kamanda wa kijeshi asiye na adabu na asiyefanya kazi vizuri, na uongozi wake usio na nidhamu baadaye ungesababisha machafuko na ghasia katika utekelezaji wa amri zao dhidi ya Wawaldensia. Vikosi vya Pienaise vya Savoyard pia vilijumuisha kundi la wanajeshi Wakatoliki wa Ireland wenye hasira ambao walikuwa na kisasi akilini mwao kwa mateso makali miaka michache iliyopita dhidi ya Wakatoliki wa Ireland na vikosi vya Cromwell. Pienaise na makamanda wake walikuwa wamebuni mpango wa siri wa kujipenyeza katika jamii za Wawaldensia kwa kulazimisha kila kaya ya Wawaldensia kuwaweka wanajeshi katika makazi yao, kwa ahadi kwamba mazungumzo ya suluhu ya amani yangekuja.

Hata hivyo, askari waliokuwa wamesimama katika nyumba za raia wa Waldensia waliwekwa macho ili waamke saa 4 asubuhi siku ya Pasaka, Aprili 12, 1655, na waliamriwa kuwachinja kila mwanamume, mwanamke, na mtoto wa Waldensia katika kaya zao. Amri hii ilitokelezwa kikatili katika Bonde la Lucerna asubuhi hiyo na kufuatiwa na wiki tatu za utawala wa ugaidi uliosababisha mauaji ya maelfu ya maisha katika nchi zote za Waldensia. Manusura wa Waldensia walipeleka habari hizo Geneva, na ndani ya wiki tatu baada ya mauaji ya Pasaka, habari hizo zilikuwa zimefika Uingereza na Oliver Cromwell.

Cromwell aliagiza ripoti kamili kwa maandishi ikielezea mauaji ya Wawaldensia, na yafuatayo ni sehemu ya matokeo rasmi kama yalivyowasilishwa kwa Cromwell. Hakuna ubaguzi uliotolewa kwa umri au jinsia, hata kama kulikuwa na watoto. Bila kujali kama walikuwa matajiri au maskini, wasomi au la, usaliti uliofuata ulijumuisha wengi ambao nyumba zao zilichomwa moto wakiwa ndani.

Baadhi walining'inia miguuni mwao, wengine waliraruliwa vipande vipande. Baadhi walikatwakatwa na kukatwa, kisha chumvi na pilipili vikamwagika kwenye majeraha yao, na kuvaa mashati yao tena. Baadhi walivuliwa nguo na kufungwa pamoja na wengine wengi na kuanguka chini ya milima.

Baadhi walitundikwa misumari chini, wengine walitundikwa kwenye miti. Wanawake wengi walibakwa, kisha vichwa vyao vilikatwa. Watoto walitupwa chini milimani, na wengine walivutwa vipande vipande na askari.

Watoto wachanga walitupwa hewani na kupigwa kwa nguvu kwenye nguzo za baadhi ya wanajeshi. Mara tu walipomaliza katika Bonde la Lucerna, Bonde la Pellicci, waliendelea hadi mabonde ya Peru, Bonde la Chisone, na Bonde la San Martín-Germanosca, ambapo waliwaamuru watu kuhudhuria misa au wakabiliane na uhamisho ndani ya saa 24. Mara tu maelezo yalipojulikana kote Ulaya ya Kiprotestanti kuhusu kiwango cha mauaji haya na utawala wa wiki tatu uliofuata wa ugaidi dhidi ya Wawaldensia, jibu lilikuwa la hasira kubwa miongoni mwa viongozi na raia wa mataifa, ambao walikuwa wameungana na Uprotestanti.

Katibu binafsi wa Cromwell alikuwa mshairi na mwandishi John Milton. Tangu miaka ya 1640, Milton alikuwa amesoma makanisa ya kale zaidi ya Reformed, Waldensia. Kutokana na masomo yake, alidhania ndani yake uhusiano na asili ya kanisa la kweli la Ukristo wa kale.

Baada ya kusoma ripoti kutoka kwa mashahidi katika mabonde ya Waldensia ambao walikuwa wameona ukatili uliorekodiwa, Milton aliandika kutoka Cromwell, akitoa amri kali kwa viongozi wa Kiprotestanti nchini Sweden, Denmark, Uholanzi, Uswisi, na Transylvania, kwa kiwango cha kukusanya uungwaji mkono wa kimaadili na kimwili kwa mkakati wa Cromwell wa kutumia shinikizo kubwa la kidiplomasia kwa Baraza la Savoy. Mwitikio wa mataifa haya ulikuwa wa haraka na wenye nguvu. Milton pia aliandika maelezo ya kina sana ya ukatili ulioshtakiwa dhidi ya wanajeshi wa Savoyard na kutoa mashtaka makali na ya kikatili kwa uongozi wa Baraza la Savoy.

Mwitikio wa pamoja na wenye nguvu wa viongozi wa Kiprotestanti barani Ulaya dhidi ya Duke haukutarajiwa kabisa na Baraza la Savoy. Milton pia aliandika sonnet maarufu kuhusu mauaji huko Piedmont, ambayo inasema hivi: Lipiza kisasi, Ee Bwana, watakatifu wako waliouawa ambao mifupa yao imetawanyika kwenye milima ya Alpine baridi. Hata hivyo, wewe uliyeweka usafi wako wa kweli tangu zamani

wakati baba zetu wote waliabudu miti na mawe, usisahau katika kitabu chako kuandika miguno yao.

Kondoo wako walikuwa akina nani, na katika zizi lao la kale waliouawa na Wapiedmont wenye damu waliowavingirisha mama na mtoto mchanga kwenye miamba, vilio vyao viliongezeka maradufu hadi vilima, na wao mbinguni. Damu yao iliyouawa na majivu, au mashamba yote ya Italia yalinyamazishwa, mtawala wa mara tatu, ili kutoka kwa haya yaweze kukua na mara mia. Ambao wamejifunza njia yako mapema waweze kuruka ole wa Babeli.

Cromwell aliguswa sana na huruma kwa Wawaldensia na alikasirika sana na ripoti za mauaji ya Wawaldensia yaliyoongozwa na wanajeshi wa Savoyard. Alimtuma mjumbe maalum mwenye hadhi ya kidiplomasia, Sir Samuel Moreland Turin, ili kupata hadhira na Duke kote Uingereza ya Kiprotestanti. Cromwell aliamuru ripoti kamili yenye kichwa cha habari The Collection of Papers Sent to His Highness, the Lord Protector of the Commonwealth of England, kuhusu mauaji ya umwagaji damu na ya kinyama ya Waprotestanti wanaoishi katika Bonde la Piedmont.

Na akaamuru hilo lisambazwe na kusomwa katika kila parokia ya Kiprotestanti. Pia lilishirikiwa na viongozi wengine wa Ulaya. Hati hii, pamoja na sonnet ya Milton, ilikuwa na athari ya kuunganisha lawama ya Kiprotestanti barani Ulaya kuhusu jinsi Duke wa Savoy alivyowatendea raia wake.

Cromwell pia aliamuru siku ya kufunga, aibu, na sala iandaliwe Juni 14, 1655, kwa ajili ya kuwakumbuka wahanga wa mauaji ya Pasaka. Siku hiyo hiyo, Cromwell alitoa wito wa mkusanyiko wa kiliberali kwa ajili ya kuwaokoa Waaldensia waliokuwa na shida na mateso ambao, ikiwa bado wako hai, sasa walikuwa wakitangatanga na wake zao na watoto wao wadogo wakiwa na njaa, baridi, na uchi. Kote Ulaya, habari za mauaji hayo na maelezo ya hadithi nyingi za ukatili zilishirikiwa sana na umma, na raia wa mataifa hayo walihimiza serikali zao kuweka shinikizo la kidiplomasia kwa Baraza la Savoy na unyanyasaji wake kwa raia wake.

Usikivu wa mwitikio wa kimataifa na kulaani jinsi Baraza la Savoy lilivyowatendea raia wake kulishangaza mahakama ya ducal na kuwashangaza kabisa. Milton aliandaa hotuba kwa Kilatini itakayotolewa na Moreland kwa Baraza la Savoy. Ndani yake, aliacha kujizuia kidiplomasia na kutoa hasira yake yote dhidi ya jinsi Duke alivyowatendea raia wake.

Kifungu kifuatacho kinaonyesha sauti ya barua. Loo, nyumba zilizofukuzwa kazi ambazo bado zinavuta moshi, miguu iliyoraruka, ardhi iliyochafuliwa na damu. Malaika wanatetemeka kwa hofu.

Wanadamu wanashangaa. Mbingu yenyewe inaonekana kushangazwa na vilio vya watu wanaokufa na dunia yenyewe kuona haya. Mabikira wanalawitiwa.

Ulaji wa nyama. Wazee waliolala kitandani walichomwa wakiwa hai. Watoto wachanga waliokanyagwa kwenye miamba au kukatwa koo zao.

Haya na mambo mengine ya kutisha yameorodheshwa katika hotuba hiyo. Moreland alimalizia kwa kusoma hotuba hii mbele ya mahakama ya ducal kwa maneno haya. Usijikinge, Ee Mungu Mkuu, usijilipize kisasi ambacho kinatokana na uovu mkubwa na uovu mbaya.

Damu yako, Ee Kristo, ioshe damu hii. Charles Emmanuel II, Duke wa Savoy, mwenye umri wa miaka ishirini na moja wakati huo, mwenyewe alikuwa hana uwezo wa kisiasa. Mama yake, Madame Royale, alichukua udhibiti wa hali hiyo na akajibu kwa niaba ya Baraza la Savoy kwa mashaka yasiyo na msingi kuhusu ukweli wa ripoti hizo.

Hata Ufaransa ilishinikizwa na Uingereza kwa tishio la kushikilia mkataba tofauti kati ya mataifa hayo mawili ili kuhimiza suluhu kati ya Baraza la Wasavoy na Wawaldensian. Lakini Baraza la Wasavoy lilichelewesha kwa ustadi jaribio lolote la mazungumzo. Alipokuwa akisubiri suluhu ya kidiplomasia, Cromwell, ili kushinikiza matokeo mazuri kwa Wawaldensian, hata aliwasihi Waswisi kuanzisha shambulio dhidi ya Savoy.

Lakini Waswisi walikuwa na wasiwasi wa vita vya wenyewe kwa wenyewe na Baraza la Savoy kwani majimbo yao kadhaa ya kusini yalikuwa katika majimbo yaliyodhibitiwa na Savoy. Wiki zilipita, na wanadiplomasia wa Kiprotestanti walishinikiza kupitishwa kwa mkataba wa haraka. Mwishoni mwa Agosti 1655, Baraza la Savoy lilipendekeza aina ya makubaliano ya amani, ambayo yalitiwa saina bila kusita. Pendekezo lake lilionekana wazi kuwa haliwaridhishi Wawaldensia na wanadiplomasia wa Kiprotestanti.

Cromwell alikuwa amechelewa na kuzidi ujanja. Cromwell, akiwa amekatishwa tamaa na kushindwa kidiplomasia, aliwapa wakimbizi wa Wawaldo nafasi ya kuishi katika nchi za Ireland ambazo yeye na wanajeshi wake walikuwa wameziteka miaka michache iliyopita. Kwa kushangaza, ardhi hizi hapo awali zilikuwa zinamilikiwa na Wakatoliki wa Ireland, na wakazi wake wenyewe walikuwa wameuawa au kuhamishwa kutokana na ukatili wa jeshi la Waprotestanti katika eneo lenye Wakatoliki wengi la Ireland Kaskazini.

Hata hivyo, Wawaldensia hawakuwa na nia ya mpango wowote wa makazi ambao ungewaondoa katika nchi zao wapendwa. Tafakari ya baadaye. John Milton aliamini kwa dhati kutokana na kusoma historia pekee iliyopatikana katika siku na wakati wake kuhusu watu wa Wawaldensia, iliyoandikwa na Pierre Giles na kuchapishwa mwaka wa 1644, ambayo iliunga mkono dai kwamba mizizi ya Uwaldensia ilianza karne ya nne BK na mchango wa Constantine kwa Papa Sylvester.

Milton na Cromwell wote waliamini kabisa kwamba Wawaldensia walikuwa kanisa la kweli, lenye asili yao katika nyakati za kale. Shauku yao kubwa kwa Uprotestanti wa Kipuritania iliwapanya waamini kwamba ulinzi wa Wawaldensia walioteswa ulikuwa ulinzi wa imani ya kweli ya Kikristo yenyewe. Mawasiliano ya Milton na wakuu wa nchi wa Kiprotestanti pamoja na uongozi wa kisiasa wa Cromwell wenye msimamo mkali na wa kusisitiza miongoni mwa Waprotestanti barani Ulaya yalimaanisha kwamba Waprotestanti barani Ulaya pia walikuja kuamini kwamba Wawaldensia walikuwa watunzaji wa kale wa Ukristo pia.

Iliaminika sana katika siku na wakati wao kwamba shambulio dhidi ya Wawaldensia lilikuwa shambulio dhidi ya mwili wa Kristo mwenyewe. Kwa maneno mengine, Cromwell na Milton wote waliamini kwamba kuwatetea Wawaldensia kulikuwa ni kutetea kiini cha Ukristo. Ni kwa kuelewa ukweli huu tu ndipo tunaweza kuelewa umuhimu wa kina wa ushawishi wa Cromwell na Milton katika siasa na mamlaka ya Ulaya katika siku zao.

Chini ya uongozi wa Cromwell wenye nguvu, ulioimarishwa na akili ya Milton na kupitia nguvu ya kalamu yake ya kushawishi hisia za umma, Ulaya ya Kiprotestanti ilitiwa moyo kama nguvu moja yenye nguvu katika kuwalinda wakimbizi wa Wawaldo. Katika siku na wakati wake, kiwango hiki cha umoja wa kidiplomasia wa Kiprotestanti hakikuwahi kutokea katika historia ya Ulaya. Kwa hisia zetu za kisasa, tunaweza kutambua kwa urahisi kutofautiana na viwango viwili vinavyofanya kazi katika utu wa Cromwell na uongozi wake wa kisiasa na kijeshi.

Mtu yuleyule ambaye uongozi wake wa kijeshi ungeamuru kuangamizwa kwa jamii nzima za Wakatoliki kwa nguvu za kikatili na za uharibifu angegeuka katika miaka michache tu na kuratibu usaidizi wa kifedha wa kila kanisa la Kiprotestanti nchini Uingereza na kuchochea uingiliaji kati wa kisiasa wa mataifa ya Kiprotestanti kote Ulaya katika kuwalinda Wawaldensia walioteswa. Uvumilivu wake kama Bwana Mlinzi wa madhehebu mbalimbali ya Kiprotestanti, ambayo yalikuwa yakitafuta uhuru wa kidini katika karne ya 17 Uingereza, ulikuwa na athari kubwa kwa maendeleo ya Uingereza ya haki za uhuru wa kidini. Ingawa kutovumilia kwake wapinzani wake wa kisiasa Bungeni, ambao walilengwa kikatili na kudhihakiwa hadharani, kulionyesha mbinu za dikteta mkatili wa kisiasa.

Katika shauku yake kubwa kwa imani yake ya Kipuritani, Cromwell alipofushwa macho kutokana na mateso yake makali na uharibifu wa jamii nzima za Wakatoliki. Hata hivyo, Cromwell aliishi katikati ya Matengenezo ya Kupinga, wakati Kanisa Katoliki la Roma lilikuwa kama vile, kama si zaidi, likihusika katika mauaji ya jamii nzima za Waprotestanti. Ukatoliki wa Roma ulikuwa adui hatari na hatari wa Uprotestanti, kama inavyothibitishwa katika Sheria ya Mauaji ya Kinyama dhidi ya Wawaldensia.

Wakatoliki wala Waprotestanti hawakuwa wameonyesha mfano wa amani ya Kristo kwa kila mmoja. Badala yake, pande zote mbili zilishindwa kufikia mapenzi ya Mungu kwa ajili ya kuishi pamoja kwa amani. Katika mambo mengi, Oliver Cromwell alikuwa kiongozi hodari wa kijeshi na kisiasa nchini Uingereza na bila shaka alihudumu kama Mlinzi Mkuu wa Wawaldensia katika mojawapo ya maeneo yao yaliyo hatarini zaidi na yaliyo hatarini katika historia yao yote ya miaka 850.

Bila Cromwell na Milton kuhudumu kama watetezi wa kimataifa wa Waprotestanti wa Wawaldensia mwishoni mwa miaka ya 1650, kuishi kwao kama watu kungekabiliwa na mustakabali hatari zaidi. Kwa kifupi, Cromwell alikuwa fumbo katika historia ya Uingereza na Ulaya. Katika msingi wa imani yake, aliendelea kuwa mnyenyekevu mbele za Mungu na watu, kama ilivyoonyeshwa katika kukataa kwake mara kwa mara kukubali taji la Uingereza licha ya kutiwa moyo kwa nguvu na endelevu kutoka kwa wanasiasa wengi na raia pia.

Ingawa alitumia vibaya mamlaka yake katika kuwatendea wapinzani wake wa kisiasa na kutumia shinikizo kubwa dhidi ya wanasiasa wasio na msimamo katika siku zake, alikuwa mwanasiasa anayeendelea mwenye lengo la kuendeleza demokrasia kwa mtu wa kawaida. Mwishowe, wakati wa utawala mfupi wa miaka mitano wa Cromwell kama Mlinzi Mkuu wa Uingereza na katika nafasi yake aliyojiteua kama Mlinzi Mkuu wa Wawaldensia, Cromwell alifanya mengi zaidi kukuza kanuni za demokrasia kwa watu wa kawaida wa Uingereza kuliko wafalme wa Uingereza au kiongozi mwingine yeyote aliyemtangulia. Vivyo hivyo, yeye na John Milton walifanya mengi zaidi ili kuinua hadhi ya mateso dhidi ya Wawaldensia na sababu yao katika Ulaya ya Kiprotestanti katika kilele cha Mageuzi ya Kupinga kuliko walivyofanya mtu mwingine yeyote asiye wa Wawaldensia.

Lakini tuna hazina hii katika mitungi ya udongo ili iwe wazi kwamba nguvu ya ajabu ni ya Mungu na si yetu. Tanbihi ya kuvutia, Cromwell, kama Bwana Mlinzi, alitawala Uingereza kwa kuzingatia dhana ya kutenda kwa yale yaliyo mema kwa watu na si yale yaliyowapendeza watu wengi. Na kwa karibu miaka mitano, aliwalazimisha watu kula chakula kizito cha utauwa.

Michezo yote ya Jumapili ilipigwa marufuku na vikwazo viliwekwa kwenye uuzaji wa pombe, na uhalifu wa uasherati uliadhibiwa hadharani. Matarajio na vikwazo vya kidini vilivyowekwa na Bunge lililodhibitiwa na Wapuritani katika miaka ya 1640 vilijumuisha marufuku ya sherehe ya Krismasi kama msimu wa furaha na furaha. Hii ilikuwa kwa kiasi fulani jaribio la kuonyesha utawala kamili juu ya ushawishi wote wa Wakatoliki katika taifa, lakini pia ilikuwa matokeo ya kuwekwa kwa kanuni kali za tabia za Wakalvini juu ya watu.

Kama matokeo ya ushindi dhidi ya Jeshi la Mfalme huko Naseby mnamo 1645, Cromwell na wafuasi wake waaminifu walipiga marufuku kila kitendo kilichoza Ukatoliki, ikiwa ni pamoja na sherehe ya Krismasi kama sikukuu ya furaha. Nyimbo

ifuatayo iliandikwa katika miezi iliyofuata ushindi huko Naseby na ilionyesha sio tu upinzani wa raia Wakatoliki wa Kirumi bali pia mwanzo wa upinzani wa Waprotestanti dhidi ya ukali wa Upuritani wa Kiingereza wa karne ya 17. Inaitwa Ulimwengu Umepinduliwa.

Nisikilizeni, nanyi mtasikia, habari hazijatokea miaka elfu hii tangu Herode, Kaisari, na wengine wengi, hamjawahi kusikia kama hiyo hapo awali. Siku takatifu zinadharauliwa, mitindo mipya inabuniwa, na Krismasi inafukuzwa nje ya mji, lakini hebu tufurahi, na nyakati zinaomboleza. Unaona, ulimwengu umepinduliwa juu chini.

Mamajusi walifurahi kuona kuzaliwa kwa Mwokozi wetu Kristo, malaika walileta habari njema, na wachungaji walifurahi na kuimba. Watu wote waaminifu na wachukue mfano wao, kwa nini tufungwe na sheria nzuri? Lakini tufurahi, na nyakati ziomboleze. Unaona, ulimwengu umepinduka.

Amri imetolewa; lazima tutii na kusahau kabisa, Ee Siku ya Krismasi, tuue watu elfu moja au mji urudishwe. Tutatoa shukrani na sifa, amina. Chungu cha divai kitalia, nasi tutakula na kunywa, na kisha mawazo ya ajabu yataongezeka.

Lakini tufurahi, na nyakati zinaomboleza. Unaona, dunia imepinduliwa. Mabwana na mashujaa wetu, watu waheshimiwa pia, wanamaanisha mitindo ya zamani ya kuacha.

Wanaweka mlinzi langoni , na hakuna mtu anayepaswa kuingia upande wa kulia. Wanaiona kama dhambi maskini wanapoingia; ukarimu wenyewe umezama. Lakini tufurahi, na nyakati zinaomboleza.

Unaona, dunia imepinduliwa. Wahudumu hukaa na kulia na kufikiria ni wakati wa chakula cha jioni cha kurithi . Mhudumu bado hayupo au la sivyo bibi yangu anashikilia ufunguo.

Mpishi mzee maskini kwenye dari anaangalia. Je, wema haupatikani wapi? Lakini tufurahi, na nyakati zinaomboleza. Unaona, dunia imepinduliwa juu chini.

Kwa kumalizia, nitakuambia habari hiyo ni kweli. Krismasi iliuawa katika Naseby Fight. Charity iliuawa wakati huo huo.

Jack Deltroth , pia, rafiki yangu, pia alikufa. Nyama ya ng'ombe iliyochomwa na pai iliyokatwakatwa, nguruwe, bata mzinga, na kapon; hakuna robo iliyopatikana. Lakini tufurahi na nyakati ziomboleze.

Unaona, ulimwengu umepinduliwa. Kwa jina la Baba na Mwana na Roho Mtakatifu, amina. Hii ni kazi nzuri katika mafundisho yake ya historia ya Waaldensia.

Huyu ni Dkt. Kevin Frederick katika mafundisho yake kuhusu historia ya Wawaldensia. Huu ni kipindi cha 11, Mlinzi wa Bwana, Oliver Cromwell.